

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 42/2014 vp

selvitys poliisin hallintorakennemuutoksen toimeenpanosta (Pora III)

Sisäministeriölle

JOHDANTO

Vireilletulo

Sisäministeriö on 13 päivänä tammikuuta 2015 toimittanut valiokunnalle mietintöön HaVM 7/2013 vp sisältyneen lausuman ja eduskunnan vastauksen perusteella perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua kirjallisen selvityksen poliisin hallintorakennemuutoksen toimeenpanosta (Pora III) (HAO 9/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- poliisijohtaja Sanna Heikinheimo, sisäministeriö

- henkilöstöpäällikkö Tiina Eränkö, Poliisihallitus
- puheenjohtaja Antero Rytkölä, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- järjestöpäällikkö Mika Nygård, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Valtakunnansyyttäjänvirasto
- keskusrikospoliisi
- suojelupoliisi
- Rajavartiolaitos
- Tulli.

SISÄMINISTERIÖN SELVITYS

Hyväksyessään hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (EV 77/2013 vp — HE 15/2013 vp) eduskunta antoi seuraavan lausuman:

"Eduskunta edellyttää hallituksen

1) seuraavan tarkkaan poliisin hallintorakennemuutoksen toimeenpanoa ja

2) antavan hallintovaliokunnalle vuoden 2014 loppuun mennessä perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksen poliisin hallintorakennemuutoksen toimeenpanosta mukaan lukien asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen kiinnittäen

erityistä huomiota muun muassa liikenteen valvontaan ja liikenneturvallisuustyöhön sekä poliisin palvelujen saatavuuteen maan eri osissa."

Tässä tarkoituksessa sisäministeriö esittää poliisin hallintorakennemuutukseen (jäljempänä Pora III -hanke) liittyen seuraavaa:

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaan: *"Hallitus hyväksyy poliisin resursseita pidemmän aikavälin kokonaissuunnitelman. Poliisipalvelut turvataan koko maassa. Tavoitteena on vakiinnuttaa poliisien määrä vähintään nykyiselle tasolle koko vaalikaudeksi. Poliisin tulosohejausta ja voimavarojen kohdennusta linjataan ministeriön johdolla."*

Valtioneuvoston 4.4.2012 antamassa kehyspääöksessä tehtiin vuoteen 2016 ulottuva ratkaisu poliisin pidemmän aikavälin resursseista. Ratkaisu perustui kolmeen välineeseen: (1) määrärahan asteittaiseen tasokorotukseen aina 30 miljoonaan euroon vuonna 2015, (2) hallintorakenteen uudistukseen eli Pora III -hankkeeseen, jolla uudelleen kohdennetaan noin 28 miljoonaa euroa pääosin hallinnosta ja rakenteista operatiiviseen toimintaan ja (3) toiminnan tehostamiseen, jolla kompensoidaan henkilöstön vähennys. Tarkemmin kehyspääöksessä todetaan poliisin määrärahoista ja organisaation kehittämisestä seuraavaa: "*Poliisin määrärahoihin osoitetaan kehyskaudella tasokorotus poliisin talouden tasapainottamiseksi ja toimintakyvyn varmistamiseksi. Määrärahatason lisäys vaalikauden kehyspääötkseen (5.10.2011) tasoon verrattuna on 12,0 miljoonaa euroa vuonna 2013, 23,1 miljoonaa euroa vuonna 2014, 30,1 miljoonaa euroa vuonna 2015 ja 30,1 miljoonaa euroa vuonna 2016. Lisäksi poliisi toteuttaa osana taloutensa tasapainottamista toimenpiteet, jotka merkitsevät menotason alentumista vuonna 2016 yhteensä 35 miljoonalla eurolla. Näiden toimenpiteiden ja määrärahojen tasokorotuksen seurauksena poliisin palveluksessa olevien henkilöiden määrän arvioidaan jonkin verran vähenevän. Vähennys pyritään mahdollisimman laajasti kohdentamaan muuhun poliisin palveluksessa olevaan henkilöstöön kuin kenttä- ja rikostutkintatehtävissä toimiviin poliiseihin.*

Poliisin toiminnallisten tulosten pitäminen edelleen hyvällä tasolla edellyttää, että seuraavat rakenteelliset ja tietotekniset kehittämistoimet toteutetaan:

— *käynnistetään poliisin palveluverkkouudistus, jolla parannetaan poliisin toimintavarmuutta ja tilatehokkuutta karsimalla toimipisteiden määrää*

— *toteutetaan vuosina 2014—2015 koko poliisihallintoa (Poliisihallitus, valtakunnalliset yksiköt ja poliisilaitokset) koskeva hallintorakenteen uudistus (Pora III), jolla vahvistetaan poliisiyksiköiden toimintakyky niiden määrää vähentämällä ja tehtäväkenttää uudelleen arvi-*

oimalla. Uudistuksen tavoitteena on toiminnan tehokkuuden lisääminen ja organisaation yksinkertaistaminen.

— *toteutetaan poliisin sähköisten palveluiden, erityisesti lupapalveluiden, kehittämishanke rahoittamalla sitä valtionhallinnon yhteisen tuottavuusmomentin määrärahasta*

— *toteutetaan poliisiasiain toiminnanohjausjärjestelmähanke (VITJA) suunnitellussa aikataulussa vuoden 2014 alkuun mennessä*

— *käynnistetään automaattisen liikennevalvonnan kehittämishanke lähtökohtana kansallisessa älyliikenteen strategiassa esitetty hanke suunnitelma."*

Edellä mainitulta pohjalta sisäministeriö asetti 12.4.2012 hankkeen¹ poliisin hallintorakenteen kehittämiseksi (SM022:00/2012). Pora III -hankkeen tavoitteena on uudelleen kohdentaa noin 28 miljoonaa euroa hallinnosta ja rakenteista poliisin operatiiviseen toimintaan ja ylläpitää mahdollisimman korkea operatiivisen poliisitöiminnan taso huomioiden talouden realiteetit ja kustannusten nousupaineet.

Hankkeessa asetettu valtakunnallinen hanke ryhmä luovutti esityksensä Pora III -päälinjauksiksi 21.8.2012 (SM julkaisut 34/2012). Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä teki päätöksen hankkeen linjauksista 20.9.2012. Sisäministeri Räsänen teki päätöksen poliisin hallintorakenteen kehittämistä koskevista linjauksista 2.10.2012 (SM022:00/2012). Valtakunnallinen hankeryhmä luovutti esityksensä Pora III täydentäviksi linjauksiksi 13.2.2013 (SM julkaisut 6/2013). Selvityshenkilö Kari Salmi luovutti Poliisin hallintorakennemuudistukseen liittyvän selvityksen 13.2.2013 (SM julkaisut 7/2013). Sisäministeri Räsänen teki päätöksen poliisin hallintorakenteen kehittämistä koskevista täydentäviksi linjauksista 15.2.2013 (SM022:00/2012) ja päätöksen automaattisen liikennevalvonnan tukitoiminnon sijoittamisesta 26.8.2013 (SM022:00/2012). Pora III -hankkeessa tehty-

¹ Pora III -hankkeeseen liittyvät keskeiset asiakirjat löytyvät sisäministeriön internetsivuilta http://www.intermin.fi/fi/kehittamishankkeet/poliisin_hallinnon_uudistaminen

jen päätösten toimeenpano on annettu Poliisihallitukselle tehtäväksi. Poliisihallitus on laatinut uudistuksen käytännön toimeenpanoon liittyen selvityksen "Poliisin hallintorakenteen kehittämishanke (PORA III) — toimeenpanon loppuraportti" (Poliisihallituksen julkaisusarja 4/20104).

Pora III -hankkeen toimeenpanovaihe käynnistyi vuoden 2014 alussa, ja uudistukset kattavat koko poliisihallinnon toiminnot. Poliisihallinnon johtamisjärjestelmän uudistaminen, Poliisihallituksen keventäminen, aluehallintovirastojen poliisin vastualueiden lakkauttaminen, uusien poliisilaitosalueiden muodostaminen vähentämällä paikallispoliisin yksiköiden määrä 24:stä 11:een, liikkuvan poliisin toimintojen yhdistäminen paikallispoliisiin, keskusrikospoliisin toimintojen uudistaminen, poliisikoulutuksen uudistaminen, palveluverkoston kehittäminen, Poliisin tekniikkakeskuksen tehtävien siirtäminen Poliisihallitukseen sekä automaattisen liikennevalvonnan tukitoiminnon keskittäminen ovat merkittävimmät muutokset. Poliisin hallintorakenteen uudistuksen tavoitteena on ollut ylläpitää mahdollisimman korkea operatiivisen poliisitoiminnan taso huomioiden talouden realiteetit ja kustannusten nousupaineet. Tavoitteena on ollut, hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen, vähentää hallinto-, tuki- ja päällikkövirkojen määrää yhteensä 246 henkilötyövuotta vuoteen 2016 mennessä ja turvata siten poliisien määrä kenttätoiminnassa. Pora III -hankkeessa määritetyt tehostamistoimet kohdistuvat kaikil-

le menolajeille siten, että suurin euromääräinen vaikutus on henkilöstömenoihin (-15,9 miljoonaa euroa). Henkilöstösäästöt perustuvat sekä henkilöstövähennyksiin että henkilöstörakenteen keventymiseen. Esimerkiksi toimitilajärjestelyissä tavoitellaan 5 miljoonan euron säästöjä, ja lisäksi muissa menoissa säästötavoite on 4,1 miljoonaa euroa. Asetetut säästötavoitteet tulee saavuttaa vuoden 2016 loppuun mennessä.

Pora III -hankeryhmän toimikausi jatkuu vuoden 2015 loppuun. Valtakunnallinen hankeryhmä on osaltaan saattanut asettamiskirjeessä mainitut linjauksien valmistelua koskevat tehtävät päätökseen, ja hankkeessa on hanketyöryhmän osalta siirrytty seurantavaiheeseen. Seurantavaiheessa ryhmän tehtävänä on seurata ja varmistaa päätettyjen linjausten mukainen toimeenpano sekä koordinoita eduskunnalle annettavan hallintorakenteen uudistamista koskevan selonteon valmistelua.

On syytä mainita, että poliisin toiminnalliseen tuloksellisuuteen sekä resurssitilanteeseen ovat vaikuttaneet myös useat Pora III -hankkeen ulkopuoliset seikat. Erikseen on tässä yhteydessä huomioitava Pora III -hankkeen ulkopuolisina seikkoina poliisin toimintamomentin muutokset kevään 2012 kehyspäätöksen jälkeen sekä poliisin VITJA-hankkeen tilanteen.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan Pora III -hanke on edennyt hyvin tavoitteiden suuntaan. Hankkeen linjausten toteutumista on kuvattu tarkemmin selvityksen liitteenä olevassa matriisissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleisiä näkökohtia

Sisäministeriön selvitys perustuu Poliisihallituksen seurantatietoihin ja loppuvuoden osalta lokakuun 2014 tietojen pohjalta laadittuun ennusteeseen. Saadun selvityksen mukaan Poliisihallituksessa valmistuvan vuoden 2014 tilinpäätöksen yhteydessä saadaan koko vuoden seurantatiedot, jotka poikkeavat valiokunnalle esitetyn

tiedon mukaan joiltakin osin lokakuun tietoihin perustuvasta ennusteesta.

Pora III -hankkeen toimeenpanovaihe on käynnistynyt vuoden 2014 alussa. Merkittävimmät osaelementit hankkeessa ovat poliisihallinnon johtamisjärjestelmän uudistaminen, Poliisihallituksen keventäminen, aluehallintovirastojen poliisin vastualueiden lakkauttaminen, uusien poliisilaitosalueiden muodostaminen vähentämällä paikallispoliisin yksiköiden määrä

24:stä 11:een, liikkuvan poliisin toimintojen yhdistäminen paikallispoliisiin, keskusrikospoliisin toimintojen uudistaminen, poliisikoulutuksen uudistaminen, palveluverkoston kehittäminen, poliisin tekniikkakeskuksen tehtävien siirtäminen Poliisihallitukseen sekä automaattisen liikennevalvonnan tukitoiminnon kehittäminen.

Sisäministeriön mukaan poliisin hallintorakenneuudistuksen tavoitteena on ollut ylläpitää mahdollisimman korkea operatiivisen poliisitoiminnan taso huomioiden talouden realiteetit ja kustannusten nousupaineet. Tavoitteena on ollut hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen vähentää hallinto-, tuki- ja päällikkövirkojen määrää ja siten turvata poliisien määrä kenttätoiminnassa.

Yhteenvetona sisäministeriön puolelta on lausuttu, että Pora III -hanke on edennyt hyvin tavoitteiden suuntaan ja poliisihallinnon rakenteiden uudistaminen on toteutettu suunnitellun mukaisesti. Poliisihallitus on puolestaan lausunut, että uudistus on toimeenpantu sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Organisatoriset muutokset on toteutettu hallitusti poliisin toiminnan taso pääosin säilyttäen ja henkilöstön asema muutoksessa turvaten. Kokonaisuutena johtorakenteita on pystytty keventämään organisaatioyksiköitä vähentämällä ja toimintoja yhdistämällä. Etenkin niin sanottua kenttähenkilöstöä edustavan tahon puolelta on sen sijaan esitetty laajalti kritiikkiä, jota ei voida käytettävissä olevan aineiston perusteella sivuuttaa, Pora III -hankkeen toimeenpanosta.

Hallintovaliokunta katsoo saamansa informaation valossa, että Pora III -hanke on edennyt monin tavoin asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. Kysymys ei ole vain taloudellisista, vaan myös toiminnallisista tuloksista. Saadut kokemukset ovat kuitenkin varsin lyhyeltä ajanjaksoilta, eikä kattavaa ja yksityiskohtaista analyysiä ole mahdollista vielä tehdä. On myös huomattava, että sisäministeriö virkamiestasolla ja Poliisihallitus ovat itse merkittävästi vaikuttaneet Pora III -hankkeen sisältöön, sen tavoitteiden asettamiseen sekä muihin linjauksiin muun muassa hankkeen valmisteluryhmässä. Hankkeen objektiivisessa arvioinnissa ongelman

muodostaa se seikka, että sisäministeriö ja Poliisihallitus ovat arvioineet omaa toimintaansa. Pora III -hanke on niin mittava ja merkityksellinen, että sen arviointi tulee toteuttaa hankkeesta saatavien tietojen lisääntyessä myös poliisihallinnon ulkopuolisen ja puolueettoman osaavan tahon toimesta.

Hallintovaliokunnan näkökulmasta koko ajan on keskeisesti ollut kysymys siitä, kuinka poliisi kykenee huolehtimaan tehtävistään ja turvaamaan poliisipalveluiden saatavuuden. Valiokunta toteaa, etteivät poliisin kyky hoitaa tehtäviä ja poliisin palvelutaso ole tiukasta taloustilanteesta johtuen sellaisia kuin valiokunnan mielestä niiden tulisi olla. Tässä tilanteessa on kuitenkin jouduttu selviytymään niillä resursseilla, jotka on voitu poliisitoimeen kohdistaa.

Hallituksen esityksessä HE 58/2009 vp on todettu, että vaalikaudella 2011—2015 selvitetään Pora I ja Pora II -uudistusten vaikuttavuus. Koska kyseisten uudistusten vaikuttavuutta ja asetettujen tavoitteiden täyttymistä ei ole selvitetty, valiokunta katsoo, että ulkopuolisen tahon on tärkeää arvioida myös poliisihallinnon uudistuskokonaisuuden muodostavat Pora I, II ja III -hankkeet seuraavalla vaalikaudella.

Valiokunta huomauttaa, ettei ministeriön selvityksessä ole vastattu kattavasti niihin seikkoihin, joihin hallintovaliokunta on Pora III -mietinnössään HaVM 7/2013 vp kiinnittänyt huomiota, ellei sellaiseksi katsota selvityksen liitteen sisältävää luettelomaista kommentointia.

Vaikuttavuudesta ja asetetuista tavoitteista

Lähtökohtia. Valiokunta nostaa tässä kohdin esiin niitä palveluiden saatavuuteen ja poliisin tehtävien hoitamiseen liittyviä haasteellisia seikkoja, jotka sisäministeriön selvityksen ja asiantuntijakuulemisen perusteella ovat nousseet esiin. Kysymys on asioista, joita muun muassa on puolueettomassa arvioinnissa ja selvityksessä vielä erikseen tarkasteltava.

Hälytystehtävät. Maamme oloissa on haastavaa vastata yhtäältä taajemmin asuttujen alueiden määrällisesti suuriin hälytyspalvelutarpeisiin sekä toisaalta harvaan asuttujen ja pitkien etäi-

syyksien päässä harvemmin esiintyviin hälytyspalvelutarpeisiin. Kuulemisessa on kenttähenkilöstön edustajan puolelta tuotu esiin, että poliisilaitosten ja palvelupisteiden määrää on vähennetty keskittämällä toiminnot pääpoliisiasemille seurauskin, että erityisesti haja-asutusalueella partiointi on vähentynyt. Hälytysvasteen osalta valiokunta jää kaipaamaan tietoja myös hälytyspalvelujen saatavuuden ajallisesta vaihtelevuudesta ja enimmäisajoista. Tämä tieto osaltaan parantaisi valiokunnan mahdollisuutta tehdä asiassa oma arvionsa. Mikäli yksittäisen partion vastuualue on kovin suuri, sen on luonnollisesti vaikeaa ja jopa mahdotonta hoitaa hälytystehtäväänsä kohtuullisessa tilanteen edellyttämässä ajassa. Mikäli poliisin toimintakyky on haja-asutusalueella puutteellinen, se johtaa turvattomuuden lisääntymiseen, kun kansalaiset eivät enää edes käänny poliisin puoleen. Toisaalta myös erilaiset laittomuudet voivat saada sijaa siellä, missä tiedetään, ettei poliisi ole saatavilla tai valvontaa ei ole.

Rikostorjunta. Rikostutkinnan osalta kuulemisessa on tullut esiin, että tutkintatoimissa ovat tutkinta-ajat pidentyneet ja että niin sanottujen massarikosten osalta jopa tutkintakynnys on noussut. Valiokunnalle on esitetty, että massarikoksissa joudutaan taloudellisista syistä jutut jättämään pääsääntöisesti tutkimatta, jos rikosentekijä ei ole ilmoituksentekohetkellä tiedossa. Nämä massarikokset, kuten varkaudet ja vahingonteot, ovat kuitenkin asianomistajien kanalta varsin merkityksellisiä.

Liikenteenvalvonta. Liikkuvan poliisin henkilöstö on saadun selvityksen mukaan sijoitettu liikennevalvontasektorin tehtäviin paikallispoliisissa, kuten on ollut tarkoituskin. Valiokunnalle välitetyn kentältä tulleen palautteen perusteella kasvavassa määrin on jouduttu käyttämään liikennevalvontasektorin henkilöstöä hälytystehtävien hoitamiseen. Koska hälytystehtävät ovat poliisitoiminnan ydinaluetta, tämä seikka on tietyllä tavalla ymmärrettävää resurssien niukkuudesta johtuen.

Liikenteenvalvonnan tasoa tarkasteltaessa valiokunta pitää tärkeänä, että kysymys on suunnitelmallisesta toiminnasta. Sen vuoksi on selvitettävä ne väitteet, että joissakin poliisilaitoksissa olisi kirjattu niin sanottua siirtymääjona liikenteenvalvonnaksi ja että työajanseurantajärjestelmään olisi kirjattu automaattisesti tietty tuntimäärä suoritetuksi liikennevalvonnaksi riippumatta, onko liikennettä valvottu tosiasiallisesti.

Valiokunta toteaa, että liikenteenvalvonnan tasoa arvioitaessa on arviointi tarpeen suorittaa useamman vuoden aikajänteellä. Liikenteenvalvonnan tosiasiallinen tilanne selviää vasta muutamien vuoden päästä. Joka tapauksessa viime vuonna liikenneonnettomuuksien kuolleisuusluvut ovat alentuneet edelliseen vuoteen verrattuna.

Poliisihallitus. Poliisihallituksesta on suunnitellulla tavalla vähennetty resursseja. Samalla on kuitenkin perustettu projekteja ja kehityshankkeita, joissa työskentelevien määrä on tarpeen selvittää.

Valiokunta toteaa, että tarpeellisten projektien ja kehityshankkeiden päättyessä tulee tämän luonnollisesti näkyä henkilöstömäärissä. Joka tapauksessa valiokunta pitää tarpeellisenä turvata poliisitoimen ylimmän operatiivisen johtamisen ja kehittämisen edellytykset Poliisihallituksessa.

Päällystö. Päällystön kokonaismäärä on pysynyt vielä tavoiteltua suurempana. Tämä on kuitenkin siirtymävaiheesta johtuvaa, koska hyvän henkilöstöpolitiikan periaatteita noudattaen ketään ei ole irtisanottu. Eläköitymisen myötä tältä osin tavoitteet saavutetaan saadun tiedon mukaan vuoden 2016 loppuun mennessä.

Muu henkilöstö. Alipäällystön määrässä on saadun selvityksen perusteella tapahtunut vähenemistä, ja samalla heidän johtamiensa ryhmien koko on kasvanut. Koska poliisin toiminta on, siihen sisältyvässä tietynlaisesta itseohjautuvuuselementistä huolimatta, myös johdettua ja suunnitelmallista, valiokunta pitää välttämättömänä, että käytännön kenttätöön johtamisedellytykset turvataan.

Poliisimiesten määrän vähenemisen lisäksi paine henkilöstön vähentämiseen on kohdistunut myös tutkintasihteereihin, jolloin poliisikoulutuksen saaneita on jouduttu ottamaan hoitamaan kyseisiä tehtäviä, millä seikalla on omat heijastusvaikutuksensa kenttätehtävien hoitamiseen ja rikostutkintaan. Lupahallinto on tehtyjen lainsäädäntöuudistusten myötä saamassa helpotusta työmääräänsä, mutta resurssit ovat joka tapauksessa niukat.

Henkilöstön asema muutoksessa. Poliisin kenttähenkilöstön edustaja on lausunut valiokunnassa, että henkilöstö on kokenut eri rakenneuudistusten aikana ahdistuneisuutta työpaikkojensa ja ansiotason puolesta. Samalla on esitetty näkemys, että henkilöstöä on siirretty tehtäviin, joiden vaatavuustasoa on keinotekoisesti laskettu seurauksin, että palkat ovat alentuneet.

Kritiikkinä on myös mainittu, ettei henkilöstöä ole juurikaan kuultu uudistusten aikana ja että säästöjen varjoon ovat jääneet hyvä henkilöstöpolitiikka ja vaihtoehtojen todellinen puntarointi.

Tietojärjestelmät. VITJA-hankkeelle on asetettu sekä toiminnallisia että tuottavuustavoitteita, mutta tietojärjestelmän toteuttaminen lykkääntyy vuosien päähän tulevaisuuteen. Mainittakoon tässä yhteydessä, että Kieku-tietojärjestelmän käyttöönotto on saadun tiedon mukaan lisännyt hallinnollista työtä poliisihallinnossa, vaikka valiokunnan mielestä ICT-hankkeiden peruslähtökohtiin kuuluu päinvastainen kehitys.

Vuokrasopimukset. Poliisilaitosten määrää on vähennetty, mutta pitkistä vuokrasopimuksista johtuen vuokravastuista luopuminen ei ole ongelmatonta. Tällä hetkellä poliisihallinnolla on huomattavassa määrin toimitiloja, joissa ei ole toimintaa mutta joista maksetaan edelleen vuokraa.

Tulevaisuuden näkymiä ja tarvittavia toimenpiteitä

Poliisin määräraha-kehukseen on keväällä 2012 tehdyn kokonaisratkaisun jälkeen päätetty tehdä

yhteensä 17,8 miljoonan euron leikkaukset vuoteen 2015 mennessä ja edelleen vuoteen 2018 mennessä yhteensä 33,3 miljoonaa euroa. Näin ollen kevään 2012 kehyspäätöksessä osoitettu tasokorotus on erilaisin säästövelvoittein leikattu pois poliisin kehyksestä kokonaisuudessaan vuoteen 2018 mennessä. Lisäksi harmaan talouden ja talousrikosten torjuntaan hallituskaudelle osoitettu 6,4 miljoonan euron vuotuinen määräraha lakkaa vuoden 2015 lopussa.

Vuosille 2016–2019 kehyspohjiin osoitetut määrärahavähennykset yhdessä harmaan talouden torjunnan ja talousrikostorjunnan erillisrahoituksen loppumisen sekä toimitiloihin, varusteluun ja muihin kustannuksiin kohdistuvan kustannustason nousun kanssa synnyttävät väistämättä merkittävän alijäämän poliisin talouteen. Vaikka Pora III -uudistukset saataisiin toteutettua menestyksellisesti loppuun, olisi poliisin alijäämä vuonna 2019 sisäministeriön laskelmien mukaan yli 67 miljoonaa euroa. Näin merkittävä alijäämä tarkoittaisi noin 885 poliisimieshenkilötyövuoden vähenemistä vuoden 2014 tasosta, joksi sisäministeriö ilmoittaa 7 389 henkilötyövuotta.

Valiokunta toteaa, että poliisimiesten määrän lasku 885 henkilötyövuodella merkitsisi toiminnallisen tuloksellisuuden huomattavaa laskua ja poliisin palveluiden erittäin merkittävää heikkenemistä. Poliisimiesten määrä on jo vähentynyt siitä, mitä hallitusohjelmaan on kirjattu. Poliisin toiminnallinen taso on pitkälti riippuvainen poliisihallinnon palveluksessa olevien poliisimiesten määristä. Alijäämä ei ole katettavissa poliisin omin toimenpitein ilman, että poliisin toimintakyky ja tuloksellisuus entisestään merkittävästi heikentyvät. Tehdyt päätökset merkitsevät sitä, että suurempi henkilöresurssi kuin aiempi liikkuvan poliisin henkilöstömäärä uhkaa vähentyä poliisin kenttähenkilökunnasta. Lisäksi on huomioitava, että poliisin tulee kyetä vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin. Esimerkiksi kyberrikollisuus on ilmiönä uusi, ja sen torjuntaan ja tutkintaan tulisi luoda riittävät resurssit, osaaminen ja teknologia. Huolimatta siitä, ettei Suomeen kohdistu suoranaista terroriisikun uhkaa, on Suomessakin varauduttava ja en-

nalta ehkäistävä radikalisoitumista ja terrorismia riittävin resurssein.

Sisäministeri Päivi Räsänen ja oikeusministeri Anna-Maja Henrikssonin asettama kansanedustaja Kari Tolvasen johdolla toiminut parlamentaarinen työryhmä on 6.3.2015 luovuttanut raporttinsa lukuisista sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon kehittämis- ja selvitystarpeista.

Lisäksi on syytä todeta, että hallintovaliokunnan Pora III -mietintöön HaVM 7/2013 vp sisältyy lausuma, jossa edellytetään eduskunnalle annettavaksi vuoden 2017 loppuun mennessä kokonaisvaltainen sisäisen turvallisuuden selonteko. Eduskunta on myös edellyttänyt hallituksen laativan pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja ra-

hoitussuunnitelman (ks. HaVM 42/2010 vp). Poliittinen sitoutuminen yli vaalikausien ulottuvaan perusteellisesti laadittuun pitkäjänteiseen voimavarasuunnitelmaan on yhteiskunnan kannalta välttämätöntä (HaVL 18/2009 vp). Valiokunta tähdentää, että myös poliisimiesten koulutusmääriä on lisättävä, jotta eläköitymisestä johtuen koulutettuja poliisimiehiä on vastaisuudessa saatavilla tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta edellyttää,

että sisäministeriö ottaa edellä lausuttun huomioon.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pirkko Mattila /ps
vpj. Mika Kari /sd
jäsen. Maarit Feldt-Ranta /sd
Satu Haapanen /vihr
Anne Holmlund /kok
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas

Elsi Katainen /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Antti Lindtman /sd
Markus Lohi /kesk
Kari Tolvanen /kok
vjäs. Anu Urpalainen /kok
Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.